

DIN TRECUTUL MUZEULUI DE ISTORIE SIGHIȘOARA. INVENTARUL COLECȚIEI ANTERIOR NAȚIONALIZĂRII DIN 1951

Nicolae Teșculă

Colecțiile muzeale din România au fost create de-a lungul timpului grație unor colecționari inimoși, realizându-se colecții tematice deosebite ca valoare și relevanță pentru un anumit domeniu de activitate sau perioadă istorică. Acesta a fost și cazul Muzeului de Istorie din Sighișoara, o instituție care și-a deschis porțile în anul 1899, cu colecții valoroase de arheologie, meșteșuguri și bresle, orologerie, mobilier, artă și etnografie, precum și arme medievale și moderne, care au avut misiunea conform dorinței fondatorului, dr. Josef Bacon de a reflecta istoria seculară a urbei de pe Târnavă Mare.¹

Începuturile muzeologiei sighișorene este mult mai veche și este legată de Gimnaziul Evanghelic din Sighișoara. Datele existente în fișele de inventar arată faptul că, o parte din actuala colecție a Muzeului de Istorie au provenit din colecția de antichități a Gimnaziului Evanghelic din Sighișoara.

Această instituție atestată documentar în anul 1522 devine în cu timpul, una dintre cele mai prestigioase instituții de acest fel din Transilvania, cu un corp profesoral de excepție, care în secolul al XIX-lea ajunge să aibă aproape în totalitate studii doctorale, la universități protestante din spațiul vorbitor de limbă germană.²

În cadrul unei astfel de instituții nu putea să nu existe preocupări în domeniul muzeologic. De altfel, literatura de specialitate apreciază faptul că muzeele școlare sunt precursori ai muzeelor de azi. La sfârșitul secolului al XIX-lea, după model european și în Transilvania crește interesul pentru istorie și științele naturii, ceea ce generează crearea unor colecții particulare de științele naturii, numismatică, mineralogie, istorie și arheologie, care vor fi donate școlilor. După 1830 în sistemul de învățământ din Transilvania încep să apară modificări la nivelul curriculei școlare prin apariția unor noi specializări cum ar fi fizica, matematica și științele naturii, discipline care vor să corespundă noilor cerințe din sectorul economic. În acest context, crearea de colecții muzeale școlare a fost impulsionată de

¹ Pentru o istorie a începuturilor Muzeului de Istorie Sighișoara vezi: Adriana Antihi, „Despre activitatea muzeelor din Sighișoara” în *Vatra*, 6, 2006, pp. 20-23; Nicolae Teșculă, „The History Museum of Sighisoara-110 years of history” în *Revista muzeelor*, nr. 2/2009, p. 5-6;

² Emil Giurgiu, *Sighișoara*, ed. Sport-Turism, București, 1982, p. 93.

dezvoltarea științelor naturii și a istoriei, prin interesul tot mai mare acordat acestor discipline. De altfel, legislația în domeniu prin *Ratio educationis* din 1777 a Mariei Terezia și *Organisationsentwurf* a contelui Thun din 1849 încuraja profesorii în realizarea de colecții muzeale cu scop didactic.³

Spre deosebire de muzeele clasice, deschise publicului larg, colecțiile și mai apoi muzeele școlare aveau un caracter relativ închis, fiind accesibile doar unui public specializat format de profesori, elevi și uneori părinții acestora. De altfel, rolul colecțiilor de arheologie, istorie, de științele naturii, etnografice, numismatice și mineralogice aveau rolul de a oferi informații suplimentare față de manualele școlare, contribuind astfel la formarea cultural-științifică a elevului și chiar la educația sa patriotică. Prin intermediul colecțiilor, elevul învăța intuitiv și astfel se puteau forma anumite priceperi, deprinderi și aptitudini, care să dezvolte spiritul de observație, să întărească patriotismul și a sentimentului de mândrie națională.⁴

Complet angrenați la paradigma occidentală, profesorii Gimnaziului Evanghelic sighișorean au purces la crearea unei colecții muzeale, care după înființarea muzeului local au fost donate acestuia. Se remarcă aici, în special, colecția de antichități adunată grație muncii depuse de profesorul Karl Goob, care în calitatea sa de profesor de istorie a avut o importantă activitate în cercetarea epocii romane din vechea Dacie, studiile sale fiind citate în monumentală lucrare a lui Thomas Mommsen, *Istoria românilor*.⁵

Revenind la începuturile muzeului sighișorean, după cum relatează presa vremii acesta și-a deschis porțile în data de 25 iunie 1899 în vechiul turn medieval, simbol al orașului de pe Târnava Mare și anume Turnul cu Ceas.

Inaugurarea muzeului este prezentată în săptămânalul sighișorean *Groß-Kokler Bote*. Cu această ocazie aflăm și date interesante legate de prima organizare muzeală: „*De la solstițiu atârnă deasupra intrării în Turnul cu Ceas firma <Alt Schässburg>. Intrăm în prietenoasa casă a scârilor, de peretele căreia atârnă un tablou cu orașul medieval și un tablou al unei camere de locuit din secolul al XVI-lea. Spațiul muzeului este deschis gratuit joia și duminica de la 11.30 la 12.*

³ Gherghina Boda, *Muzeele din Transilvania între 1817 și 1905*, ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 2008, p. 213.

⁴ *Ibidem*.

⁵ Nicolae Teșculă, „Dinastia culturală la Sighișoara în secolul al XIX-lea. Familia Goob” în *Țara Bârsei*, serie nouă, nr. 14, 2015, pp.110-114.

Primul spațiu conține antichități bisericești, care după un lung somn, în camere prăfuite, sunt reînviată. De-a lungul peretelui se găsește un altar poliptic din Biserica din Deal, vis a vis atârână un fragment al unei imagini de altar (Hristos pe Muntele Măslinilor, un înger ridicând cupa) distrus în anul 49 (anul 1849 n.n.) și înlocuit în anii 70 de tabloul lui Ludwig Schuller: < Lăsați copiii să vină la mine >. ⁶ Alături o placă comemorativă (epitaf) al potentaiilor sighișoreni și un steag vechi de biserică cu reprezentări colorate din Șaroș. Examinăm și admirăm statuile lui Paul și a Mariei. Ușa intrării în arhivă este flancată de două postamente, care acum câteva decenii stăteau în corul Bisericii Mănăstirii. Un interes special îl trezește frumoasele decorații ale celor două costume de preot din Cloașterf și Șaroș, un registru obișnuit al morților de la începutul secolului nostru și un clește mare din fier, cu care au fost ridicate pietrele de colț ale Bisericii și deal și ale Bisericii Mănăstirii. Prin mărturii onorabile de-a lungul timpurilor trecute deschidem ușa scării în spirală. Această ușă cu anul 1536, cu o inscripție în latină și cu o decorație, un cadou de la preotul din Șaroș, apăra până acum câteva zile intrarea într-o - pivniță. Noi urcăm treptele scării în spirală și găsim (...) o străveche cameră de arme. De perete atârână armuri și coifuri, cămăși de zale și arcure, scuturi, steme și steaguri (...); pe pedestale, pe perete și pe podea archebuze, ghiulele din fier și piatră. Toate supravegheate de un cavaler în armură și Sf. Gheorghe, a cărui fapte eroice sunt reprezentate pe o placă de sobă din fontă din anul 1727 prin cuvintele: <Georgius cu eroism l-a omorât pe dragonul otrăvitor>. Cine nu rememorează în acest spațiu eroismul strămoșilor noștri și obligația de a le apăra moștenirea! Deasupra intrării în cel de-al treilea spațiu muzeal se găsește piatra cu stema orașului și titlul: <Nomen Domini turris fortissima>, această piatră a stat pe zidurile cetății în Schänzchien.⁷ Noi intrăm în cabinetul de rarități, care este frumos aranjat; pentru istoria culturală a poporului nostru vin obiecte importante din care enumerăm: puști, pistoale, cutii de pulbere scărițe de șa (...) stindarde, vechi tablouri, chei, semne de vecinătăți, alte antichități diverse din diferite perioade de timp care așteaptă cu nerăbdare descrierea și explicația specialiștilor; și aici atârână o placă de marmură ovală cu inscripția: <Trăiește creștinește și ferește-te de cele rele și atunci piatra nu-ți va atârna de gât> (...).

Noi deschidem o ușă cu o frumoasă decorație din anul 1563 și intrăm în fosta încăpere a sfatului, cămăruța ceasornicarului Georgius Kraus (...). Ce am povestit noi la crearea acestei expoziții de antichități a

⁶ Tablou aflat azi la Biserica Leproșilor.

⁷ Bastionul Turmului Cositorarilor.

fost menționat în 25 iunie, la sărbătoarea predării lui < Alt Schässburg > stimaților reprezentanți ai orașului de dr. Josef Bacon și primarul Walbaum. Nu ne dorim a stabili după un punct de vedere științific și de a face un muzeu pentru cercetare științifică, aceasta să o facă orașele mari și bogate: Noi vrem să scoatem (obiectele vechi n.n.) din fața mâinii lacome a comercianților și vrem să le apărăm pentru noi și pentru copiii noștri. (...).

Turnul cu Ceas a devenit mândria fiecărui sighișorean, este un început modest și el a fost posibil prin oameni ca Teutsch, Müller, Gooß etc. care cu mult timp înainte de noi (...) au adunat multe în cabinetul de antichități a Gimnaziului evanghelic(...).

Muzeul va fi deschis gratuit în ziua de Petru și Pavel de la 8 la 9.30, de la 12 la 2 și de la 4 la 6. Pentru copiii de școală accesul este posibil doar însoțiți de adulți. ”⁸

Colecțiile se vor dezvolta an de an grație muncii neobosite a medicului sighișorean Josef Bacon, dar și a Asociației Sebastian Hann, filiala Sighișoara din care făceau parte inimoși oameni iubitori de cultură din urbe. Dintre aceștia aminti pe: Karl Seraphin, Ludwig Schuller, Betty Schuller, Julius Misselbacher. ⁹

Patrimoniul muzeal va deveni unul foarte bogat cuprinzând cu colecții valoroase de arheologie, meșteșuguri și bresle, orologerie, mobilier, artă și etnografie, precum și arme medievale și moderne, documente medievale și moderne cu rolul de a reflecta istoria seculară a vechiului burg medieval Sighișoara.

Până în perioada postbelică, muzeul se găsea în proprietatea Bisericii Evanghelice, curator al instituției rămânând, pe o perioadă de 42 de ani, până în 1941, la decesul său, medicul Josef Bacon. După moartea acestuia rolul de curator va fi preluat de profesorul Julius Holitzer. La naționalizarea din anul 1951 muzeul sighișorean deținea un număr de 10.506 obiecte muzeale. ¹⁰

La Serviciul Județean Mureș al Arhivelor Naționale ale României în cadrul fondului Parohiei Evanghelice C. A Sighișoara se găsește *Inventarul Muzeului Sighișoara Veche*. Un act redactat, cel mai probabil, în perioada postbelică, imediat, înaintea naționalizării.

⁸ *Groß-Kokler Bote*, nr. 1070, Schässburg, den 29. Juni 1899, p.4437.

⁹ *Schäßburg. Bild ein siebenbürgischen Stadt*, herausgegeben Herausgegeben, Heinz Brandisch, Heinz Heltmann und Walter Lingner Rautenburg Verlag, 1998, p. 237.

¹⁰ Nicolae Teșculă, „Aspecte privind activitatea muzeului din Sighișoara în perioada 1951-1977” în *Actele Unirii*, volum îngrijit de Cornel Sigmirean, Cristina Preutu, Silviu B. Moldovan, ed. Hamangiu, București, 2018, p.266.

Cu această ocazie, pe parcursul a 101 file, aflăm că Muzeul Sighișoara Veche este organizat în 21 săli în interiorul Turnului cu Ceas la care se adaugă și o serie de obiecte existente pe balconul sau galeria turnului, aflată la ultimul nivel precum și alte obiecte nepuse.

Spunem că acest inventar este unul din perioada postbelică, deoarece față de vechea organizare din perioada interbelică, când la etajul întâi al clădirii adiacente Turnului cu Ceas exista organizată muzeal o veche capelă cu două altare poliptice, *Altarul Sfântului Martin*, existent azi în cadrul Bisericii din Deal din Sighișoara și *Altarul Bisericii Evanghelice din Șmig*, existent azi la Muzeul Național de Artă al României.¹¹ Această expoziție nu mai apare menționată în acest inventar, fiind înlocuită, după cum vom vedea, cu o expoziție dedicată breslelor meșteșugărești sighișorene. La acestea, se adaugă faptul că, în inventar apare o listă de 24 de cărți provenită de la casa *evacuată* Maetz din Piața Cetății, ceea ce atestă că ar fi vorba de o naționalizare.¹²

Revenind la inventar, în prima sală, la intrare, la parterul clădirii adiacente Turnului cu Ceas numită *Sala I-a Antreu*, erau expuse un număr de 50 de obiecte cu caracter arheologic.¹³

Urma apoi a doua sala numită *Sala I b Arheologie* și cuprindea un număr de 144 de obiecte în vitrine dintre care 31 de obiecte erau descoperite de profesorul Carl Seraphin cu ocazia campaniei de săpături arheologice de la dealul Wittenberg între anii 1900-1902. Unele dintre obiecte au niște descrieri destul de interesante cum ar fi: „*Vase și hârburi din felurite obiecte de lut, total 90 pe dulapuri (...)* O etajeră cu diferite obiecte de lut și piatră, coarne de animale (...) Două bănci simple cu hârburi de lut și fragmente din râșnițe de piatră (...) Vitrină cu obiecte găsite în Sighișoara la săparea conductei de apă (...) Sertare în partea inferioară a dulapurilor cu vitrine cu felurite rămășițe de vase de lut și de oase (...) Dulap sub vitrină cu variate obiecte mai puțin valoroase (...) Ornament de lut sub sticlă. „¹⁴

La etajul I al clădirii adiacente se găsea *Sala II Școala Veche*, care conținea un număr de 286 de obiecte¹⁵, majoritatea cărți și manuscrise, broșuri, certificare școlare, dar și alte obiecte ca: „*Catedra din sala festivă a liceului săsesc, lemn sculptat, 1804 (...)* Două bețișoare pentru joc al copiilor de pe la 1860 (...) Două monede pentru joc al copiilor numit

¹¹ Adriana Antihi, *op. cit.*, p. 21.

¹² *Inventarul Muzeului Sighișoara Veche*, în SJMANR, Fond Parohia Evanghelică Sighișoara C. A. (1369-1968), nr. inv. 538, Dosar 213, f. 99.

¹³ *Ibidem*, f. 1-2.

¹⁴ *Ibidem*, f. 3.

¹⁵ *Ibidem*, f.4.

<gombas>/De-a nasturele (...) O cutie cu nasturi a jocului de mai sus (...) Patina I din os (...) Patina II din lemn.”¹⁶

Sala III –Bresle I conținea un număr de 84 de obiecte dedicate breslelor sighișorene conținând statute, steaguri, brevete de ucenic, de calfă și alte obiecte dedicate vieții economice din vechiul burg medieval.¹⁷

De aici se intra în Turnul cu Ceas în Sala IV Bucătărie ce conținea obiecte de uz casnic cum ar fi: farfurii cuiere, frigărui, greutăți, râșnițe, stampe, mobilier de bucătărie. În total erau 139 de obiecte. Se remarcă aici prezența a două cărți de bucate: „Carte de bucate <Bewahrtes Kochbuch in 6 Abteilungen> Wien bei Leopold Kaliwoda 1784 (...) Carte de bucate <Kochbuch von Ignatz Salter > Wien bei Karl Gerold 1787”.¹⁸ La aceasta se mai adaugă „Sclimpușe de albituri/4-patru/Wäscheklammern” deci a cârligelor folosite pentru uscatul rufelor.¹⁹

A doua sala, a primului nivel al Turnului cu Ceas, era denumită Sala V Salon de pe la 1800-1850, unde găsim un număr de 335 de obiecte. Sala cuprinde cărți, manuscrise, mobilier, tablouri, medalii, registre de vecinătate, obiecte personale: „Batistă cu monstre (Sic!) de broderie 1831 Farnzeska Scherer (...) Clavicord făcut la Biertan de Samuel Metz pe la 1825 (...) Pian în formă de spienet de pe la 1820, defect.”²⁰ Tot aici se remarcă o serie de litografii, fotografii, albume, ziare și alte documente dedicate celor două personalități din familia sighișoreană Teutsch, Georg Daniel și fiul său Friedrich. Dintre aceste obiecte ne-a atras atenția „Pașaport pentru străinătate eliberat studentului G.D. Teutsch.”²¹

De aici, se urca prin scara în spirală la etajul doi în Sala VI Bresle II unde se găseau aranjate o serie de obiecte cum ar fi lacăte, chei, unelte meșteșugărești, câni, lăzi de breaslă, acte și documente precum și: „model de pod acoperit (...) narghilea de ceasornicar (...) pendulul ceasului din turn 1821” Toate acestea însumau 158 de obiecte.²²

A doua încăpere a etajului era numită Sala VII- Societăți, conținând un număr de 110 obiecte. Aici avem expuse acte și documente, fotografii, cataloage, registre, lăzi de vecinătate cu documente ale asociațiilor și societăților existente în Sighișoara. Dintre obiecte avem și arme: „Carabina

¹⁶ *Ibidem*, f. 8.

¹⁷ *Ibidem*, f. 13-15.

¹⁸ *Ibidem*, f. 18.

¹⁹ *Ibidem*, f. 19.

²⁰ *Ibidem*, f. 20-25.

²¹ *Ibidem*, f. 26.

²² *Ibidem*, f. 30-33.

societății de tir”, dar și acte ale Ordinului Bunilor Templieri,²³ din care fondatorul muzeului dr. Josef Bacon făcea parte: „*Articol de ziar despre serata teatrală a lojei antialcoolistilor din Sighișoara (...) Înființarea și evoluția lojei antialcoolistilor din Sighișoara (...) Recomandare de intrare în lojă.*”²⁴

De aici se intra în altă încăpere numită *Sala VIII- Secolul XVII*. Ea cuprindea un număr de 188 de obiecte diverse aranjate fără a se ține cont de contextul cronologic sau tematic. O însăilare de cărți, cuiere, insigne, mobilier, tablouri, țesături. Se remarcă aici: „*Sfântul Ieronim, pictură în ulei pictor necunoscut (...) Dulăpior de perete cu sculpturi, din secolul XVI, din sacristia Bis. Din Deal (...) Bucată de covor persan, covor persan de rugăciune (...) Pahar de sticlă, mare, al breslei cismarilor cu ornamente colorate, din anul 1762 (...) Trei ferestre cu geamuri mici rotunde prinse în plumb (...) Tablou cu unelte de tortură, cizma cu șuruburi (...) Approbatae Constitutiones Regni Transsylvaniae Prima Pars, text unguresc.*” Tot aici, curios, apar și obiecte, care au de a face cu secolul al XIX-lea: „*Perna roșie de catifea întrebuințată la punerea pietrei fundamentale a monumentului generalului rus Skariatin de împăratul Francisc Iosif în 1852 (...) Schița programului pentru solemnitățile cu ocazia punerii pietrei fundamentale a monumentului în amintirea generalului rus Skariatin, căzut în lupta de la Sighișoara în 29 iulie 1849, la 29 iulie 1852.*”²⁵

Aceeași formă de prezentare o avem și în holul de la etajul III al turnului în *Sala IX –Bresle III*. Un număr de 107 piese de forme, tipuri și dimensiuni diferite cum ar fi: „*Cuțit tocător, pentru tăiat carnea de cârnaț de la 1860, de la primul cârnațar din Sighișoara Jos. Fried. Winter (...) Manuscris a lui Andreas Blasius din 1777 în latină și germană, Manuscris despre Andreas Blasius și opera sa: < Andreas Blasius und sein Lebenswerk gesammelt von E. Schwarz 1922 >.*”²⁶

Camera mare a etajului III numită *Sala X –Sala de arme* avea un total de 315 piese dintre care se remarcă archebuze, puști și pistoale cu cremene, capsă, arme de vânătoare, ghiulele cartușiere, cornuri pentru păstrarea prafului de pușcă, săbii, pintoni, lăncii, baionete, „*scut turcesc,*

²³ Ordinul Bunilor Templieri era o asociație organizată după principiul francmasoneriei, care milita pentru eradicarea consumului de alcool din societate, considerat a fi un flagel care contribuie la degenerarea omului, dar și a națiunii. Pentru detalii vezi.: Nicolae Teșculă, „Ordinul Bunilor Templieri și prezența lor la Sighișoara la începutul secolului XX” în *Anuarul Institutului de Cercetări Socio-Umane Sibiu*, Vol. XXV, 2018, pp. 129-137.

²⁴ *Inventarul Muzeului Sighișoara Veche*, în SJMANR, Fond Parohia Evanghelică Sighișoara C. A. (1369-1968), nr. inv. 538, Dosar 213.f. 34-36.

²⁵ *Ibidem*, f. 37-42.

²⁶ *Ibidem*, f. 43-45.

pavăză; scut turcesc, pavăză cu semilună și stea (...) scut turcesc, pavăză, cu pasăre,” coifuri, părți de armură, platoșe, cărți cu subiecte de război etc.²⁷

Tot aici, într-o mică încăpere *Cabinetul X – Colecția de numismatică* însuma un număr de 1151 de obiecte: „*Monede romane 73, medievale din diferite state europene 196, din diferite state europene și exotice 179, polone 52, germane 177, austro-ungare 227, monede diverse 123, medalii comemorative, expoziții 124.*” La acestea se mai adăugau albume cu bancnote și bilete de bancă din Primul Război Mondial și 10 piese reprezentând rarități etnografice: „*Păpușă de la indienii din Arizona din America de Nord femeiască, idem, bărbătească (...) Două figuri omenești de lut egiptene vechi.*” În același cabinet mai existau și patru cărți cu profil numismatic.²⁸

La același nivel exista și *Sala XI-Medicina și farmacie veche* ce avea un număr de 248 de obiecte: recipiente, cărți, ustensile, cutii, truse medicale și farmaceutice, balanțe și „*Un dulăpior pictat cu inscripție*”²⁹

Între etajul al treilea și al patrulea pe casa scărilor exista *Sala XII-Biblioteca*, ce cuprindea un număr de 314 cărți și manuscrise: cărți ale autorilor sași, români și maghiari din Sighișoara, manuscrise ale profesorilor de la Școala din Deal, colecția de ziare locale. Toate acestea aveau *ex libris-ul* Muzeului Sighișoara Veche și constituie azi patrimoniul bibliotecii Muzeului de Istorie.³⁰

La etajul al patrulea exista *Sala XIII – Agricultură veche* cu obiecte de uz gospodăresc, potcoave, seceri, unelte vechi și un obiect atipic pentru acest tip de expoziție: „*Lespede de piatră cu inscripția <Regnante D.S.D.D. Georgio Rákóczy II> ce s-a găsit în colțul sud-estic al cimitirului catolic vechiu.*” Toate însumau un număr de 170 de obiecte.³¹

Tot aici, mai avem și *Sala XIV – expoziția de vederi vechi din Sighișoara* cu 51 de obiecte, ce conțineau fotografiile cu Sighișoara, picturi, cele opt acuarele semnate Betty Schuller, trei gravuri ale lui Hans Hermann cu Strada Școlii, Ulița Cetății, Casa Parohială și „*Cartea de schițe a pictorului Karl Zigler din timpul studiilor sale liceale.*”³²

²⁷ *Ibidem*, f. 46-53.

²⁸ *Ibidem*, f. 54.

²⁹ *Ibidem*, f. 55-61

³⁰ *Ibidem*, f. 62-70.

³¹ *Ibidem*, f. 71-75.

³² *Ibidem*, f. 76-77.

Mai găsim aici și *Sala XV –Magazie* socotită a fi improprie pentru vizitare ce cuprinde vreo 600 de obiecte de la expozițiile pentru igienă din anii 1900-1925, care trebuie inventariate.³³

În *Sala XVI- Salon de pe la 1850-1900* avem acte, obiecte, fotografii, manuscrise, ziare, reviste, tablouri dedicate poetului Michael Albert, în total 246 de obiecte.³⁴ La toate acestea se mai adăugau o colecție de bancnote.³⁵

La ultimul nivel *Sala XVII –Obiecte din timpul războiului mondial 1914-1918* cu un număr de 194 de obiecte cuprinzând părți de uniformă militară, căști, cartușiere, ziare din epocă bilete de bancă, „*potir pentru cuminecătură, (...) farfurioară pentru ostie, (...) cartelă de pâine și făină.*”³⁶ Mai găsim aici: „*Două colecții de bancnote*”³⁷ și „*un număr de 13 arme și obiecte de armament.*”³⁸

Sala XVIII - epoca romană avea un total de 21 de obiecte din epoca romană: opaițe, arme, cărămizi cu inscripții, paviment roman și „*Fotografia lui Karl Goos, profesor, arheolog.*”³⁹

De aici se ajunge în *Sala XIX- 1848* cuprindea un număr de 91 de obiecte: ziare, toasturi, cuvântări, manuscrise, broșuri, publicațiuni dedicate evenimentului.⁴⁰ Tot aici mai exista: „*o sabie de funcționar tip austriac.*”⁴¹

„*Tinda de sus a scării –Sala XX*” avea 42 de obiecte variate dintre care se remarcă o serie de tablouri și: „*Velociped/Bicicletă primitivă (...) Capră sau țurcă pe suport.*”⁴²

Nici galeria sau balconul Turnului cu Ceas nu era lipsită de prezența unor obiecte. Numărate acestea totalizau 26 de obiecte: gravuri, fotografii, grafice al ploilor, „*părți ale avionului lui A. Ziegler, care a căzut, fotografia acestuia,*”⁴³ „*fotografie <Țăiatul porcului>, <Pârlitul>.*”⁴⁴

La toate acestea se mai adaugă un număr de 25 de obiecte de cositor păstrate într-o ladă ferecată, 24 de cărți din casa evacuată Maetz din cetate

³³ *Ibidem*, f. 78

³⁴ *Ibidem*, f. 79-85.

³⁵ *Ibidem*, f. 54.

³⁶ *Ibidem*, f. 86-90.

³⁷ *Ibidem* f. 54.

³⁸ *Ibidem*, f. 53 b.

³⁹ *Ibidem*, f. 91.

⁴⁰ *Ibidem*, f. 92-94.

⁴¹ *Ibidem*, f. 53 b.

⁴² *Ibidem*, f. 95-96.

⁴³ Aviatorul Albert Ziegler originar din Codlea a făcut o demonstrație aviatică cu avionul său la Sighișoara în anul 1913. În urma acestei demonstrații s-a prăbușit cu aparatul său, însă a scăpat cu viață. Vezi: Nicolae Teșculă, „Albert Ziegler la Sighișoara. Impactul primelor demonstrații aviatică la nivelul conștiinței colective” în *Marisia*, XXVIII, Tg. Mures, 2006, pp. 269-276;

⁴⁴ *Inventarul Muzeului Sighișoara Veche*, în SJMANR, Fond Parohia Evanghelică Sighișoara C. A. (1369-1968), nr. inv. 538, Dosar 213.f.

și: „120 de medalii, 848 de monede +73 de monede romane, nenumărate bancnote. În total 1547 de monede și 120 de medalii.”⁴⁵

La o scurtă analiză asupra colecției muzeale observăm că avem următorul număr de obiecte:

Sala	Număr obiecte inventariate	Număr obiecte neinventariate
Sala I Antreu	50	
Sala I b –Arheologie	144	
Sala II –Școala Veche	286	
Sala III-Bresle I	84	
Sala IV –Bucătărie	139	
Sala V –Salon de pe la 1800-1850	335	
Sala VI-Bresle II	158	
Sala VII –Socetăți	110	
Sala VIII- Secolul al XVII-lea	188	
Sala IX -Bresle III	107	
Sala X -Sala de arme	315 +13+1 =329	
Sala XI-Cabinet Numismatică	1151	Album cu bancnote și bilete de bancă, patru cărți cu profil numismatic, zece rarități exotice
Sala XII-Biblioteca	314	
Sala XIII- Agricultură veche	170	
Sala XIV –Expoziție de vederi vechi din Sighișoara	51	
Sala XV-Magazie	-	Aproximativ 600
Sala XVI –Salon de pe la 1850 -1900	246	
Sala XVII-Obiecte din timpul războiului mondial	194	Două colecții de bancnote
Sala XVIII- Epoca romană	21	
Sala XIX-1848	91	
Sala XX- Tinda de sus a scării	42	
Galeria	26	
Obiecte păstrate în lada ferecată	25	

⁴⁵ *Ibidem*, f. 98-101.

Cărți din Casa Maetz	24	
Numismatică	1547+120=1667	Nenumărate bancnote
Total	5657	

Avem deci un număr total de 5.657 de obiecte înregistrate, la care se adaugă alte aproximativ 600 de obiecte din magazie și colecții de bancnote, care nu sunt înregistrate. Dacă am aduna această sumă, tot nu s-ar ridica la numărul de 10.506, cât se menționează în documente, că ar fi existat la naționalizarea din 1951, ceea ce demonstrează că avem de a face cu o inventariere făcută în grabă și deci inexactă.

Din analiza inventarului vedem că nu s-a ținut cont de anumite norme cronologice sau de colecție, găsim aproape în fiecare sală obiecte care nu aveau legătură cu tematica sau cu cronologia istorică. Cele mai frapante au fost expunerea unor obiecte de secol al XIX-lea, legate de revoluția de la 1848, la expoziția dedicată secolului al XVII-lea, deși exista în cadrul organizării muzeale o expoziție dedicată revoluției de la 1848 sau existența unei inscripții de secol al XVII-lea, la expoziția dedicată agriculturii.

Tot inventarul atestă faptul că dorința fondatorului instituției muzeale, dr. Josef Bacon și grupului său din jurul *Asociației Sebastian Hann* a fost acela de a reflecta trecutul urbei de pe Târnava Mare, punându-se accent pe istoria breslelor sighișorene, cărora li se acordă trei săli în cadrul expoziției permanente. Alături de acestea nu au fost uitate și alte perioade istorice: prin trei expoziții, cele două dedicate arheologiei și una epocii romane –antichitatea; perioada premodernă și modernă prin sălile *Arme* și *Societatea în secolul al XVII*, apoi secolul al XIX-lea foarte bine reprezentat de sala *Societăți*, de *Salonul de pe la 1850 -1900*, sala *1848* sau de *Expoziția de vederi vechi din Sighișoara*, iar secolul XX, prin expoziția dedicată primului război mondial. La acestea se mai adaugă evocarea unei ocupații secundare a sighișorenilor și anume *agricultura* și foarte bogata colecție *numismatică*.

Dincolo de aceste aspecte, importanța inventarului este una deosebită. Vechea colecție, din perioada interbelică stă la baza actualei colecții muzeale. Majoritatea obiectelor păstrându-se până în zilele noastre în inventarul actualei colecții muzeale, cu toate că o parte din obiecte au fost înstrăinate în perioada comunistă, prin transferuri la alte muzee cum ar fi: Muzeul Sportului din Brașov sau Muzeul Național de Istorie a României, iar colecția de documente și manuscrise la Serviciul Județean Mureș al Arhivelor Naționale a României.

O colecție, care arată dragostea pentru trecut și pentru valorizarea acestuia, conform viziunii fondatorului Josef Bacon și a apropiaților săi, la condițiile din epoca sa, lăsând posterității un matrimoniu material impresionant, care este cercetat și admirat în ziua de azi.

**AUS DER VERGANGENHEIT DES SCHÄßBURGER GESCHICHTSMUSEUMS.
DER BESTAND DER SAMMLUNG VOR DER VERSTAATLICHUNG VON 1951
(Zusammenfassung)**

Das Schäßburger Geschichtsmuseum wurde am 25. Juni 1899 in einem mittelalterlichen Turm, dem Stundturm - einem Symbol der Stadt an der großen Kokel - eröffnet. Die Sammlungen des Museums wurden Jahr für Jahr durch die unermüdliche Arbeit des Schäßburger Arztes Josef Bacon und auch derjenigen der Schäßburger Filiale des Sebastian Hann-Vereins, welchem beherzte Kulturliebhaber der Stadt angehörten, stetig bereichert. Von diesen sind Karl Seraphin, Ludwig Schuller, Betty Schuller, Julius Misselbacher zu erwähnen.

Das Museumspatrimonium wurde somit sehr reichhaltig und beinhaltete wertvolle Sammlungen von Archäologischen Funden, Handwerk und Zunftgegenständen, Uhrwerk, Möbeln, Kunst und Ethnographie sowie mittelalterlichen und modernen Waffen, mittelalterlichen und modernen Dokumenten, welche die Jahrhundertealte Geschichte der mittelalterlichen Schäßburger Burg widerspiegeln.

Bis zu der Nachkriegszeit befand sich das Museum im Besitz der Evangelischen Kirche. Kurator der Anstalt blieb bis 1941 der Stadtarzt Dr. Josef Bacon. Nach dessen Ableben übernahm Professor Julius Holitzer die Kuratorrolle.

Zu dem Zeitpunkt der Verstaatlichung, im Jahr 1951, besaß das Schäßburger Museum 10.506 Museumsobjekte. Vorliegender Artikel zeigt das Inventar der Museumsobjekte vor der Umgestaltung und wie die Museumsausstellung in den 21 bestehenden Sälen im Stundturm organisiert wurde. Obwohl es sich um ein nur oberflächliches Inventar handelt, zeigt es die Vielfalt des von dem ersten Direktor, Dr. Josef Bacon, gewissenhaft zusammengetragenen Museumserbes.

Cuvinte cheie: muzeu, istorie, patrimoniu, Sighișoara, Josef Bacon.

Schlüsselwörter: Museum, Geschichte, Erbe, Schäßburg, Josef Bacon.